

Pietari vaatii vielä lisää aikaa ympäristöasioiden hoitamiseen

Kauko Jämsén

Venäjän puheenjohtajuus Itämeren valtioiden neuvostossa (CBSS) tänä vuonna voi antaa puhtia Luoteis-Venäjän ympäristönsuojelulle. Onhan ekologia ja ympäristönsuojelu nostettu Luoteis-Venäjän vuoteen 2020 ulottuvassa kehitysstrategiassa elinkeinotoiminnan ja sosiaalikeskustelun rinnalle.

Venäjää harmittaa, ettei sitä otettu mukaan EU:n Itämeri-strategian ja yhteistyömekanismien valmisteluun. Nyt se pohtii miten Venäjän ja EU:n voimat voidaan yhdistää. Luoteis-Venäjä assosiaation toimeenpanevan komitean puheenjohtaja Slava Khodko jopa pelkää Venäjän unohtamista. Tämän estämiseksi Luoteis-Venäjän federaatiopiiri ja Luoteis-Venäjän assosiaatio järjestävät Pietarissa 21.3. ”Itämeren alue: suunnittelusta yhteistoimiin” kansainvälisen kokouksen.

Venäjän huoli unohtamisesta korostaa Turku-prosessin merkitystä. Saivathan Turku ja Varsinais-Suomi pari vuotta sitten EU-komission DG REGIO:Ita tukilupauksen aloitteelleen, jonka päätavoite on Venäjän itämerellisten alueiden saaminen mukaan EU:n Itämeri-strategian käytännön toteutukseen.

Venäjän halu yhteistyöhön heijastuu myös Itämeren kaupunkien liiton UBC:n toimintaan. Pietari on yli sata kaupunkia käsittävän järjestön perustajajäseniä, ja toimii sen hallituksessa. UBC:n ympäristökomissio on toiminut Turussa jo kahdenkymmenen vuoden ajan ja pelkästään sen koordinoimiin yhteishankkeisiin on kymmenen vuoden aikana osallistunut yli 70 Itämeren kaupunkia ja suuri joukko muita kaupunkeja, korkeakouluja ja eri toimijoita.

Venäjän suhtautuminen ympäristöasioihin periytyy Neuvostoliiton ajoilta, jolloin rahaa ei yksinkertaisesti ollut tai sitä ei käytetty ympäristöhoitoon ja kansalaismielipiteelle ei ollut sijaa. Nykyisillä öljytuloilla Venäjällä olisi kaikki mahdollisuudet hoitaa ympäristöään mallikkaasti.

Tosiasiaa Pietarin alueen ja koko Venäjän ympäristön tila on heikompi kuin vuonna 2000, jolloin 6500 alueellisesta ympäristötarkastajasta vain 300 sai jatkaa työtään. Vuonna 1996 lopetetun ympäristöministeriön tilalle perustettu ympäristökomitea myös lakkautettiin ja siirrettiin osaksi luonnonvarainministeriötä. Ympäristön tilaa koskevia tietoja salataan. Yksikään varaministeri ei vastaa ympäristöasioista. Vuoden 2008 uusi vesilaki ei sisällä vesien suojelua tai käyttämistä koskevia määräyksiä.

Seitsemän poissaolovuoden jälkeen olen hämmästynyt, ettei Krasnij Borin uutta ongelmajätelaitosta ole vielä saatu aikaiseksi. Pietarin Greenpeacen mukaan Krasnij Bor vuotaa ympäristömyrkyjä Nevaan laskevaan jokeen ja sitä myöten Suomenlahteen. Krasnij Boriin ei lasketa nykyisin ulkomaalaisia vierailijoita.

Pietarin yhdyskuntajätevesistä on pian puhdistettu 98 prosenttia, mutta teollisuuden jätevesiä ei puhdisteta. Erityisenä ongelmana ovat sotateollisuuden kombinaatit, joiden jätevesiä ei esikäsitellä ennen niiden johtamista Vodokanalin jätevedenpuhdistamoille. Raskasmetallit tarttuvat lietteeseen ja osa niistä pääsee lietteen polton yhteydessä taivaalle.

Oma surullinen yllätyksensä on Kingiseppin kaupungissa sijaitsevan Fosforit -lannoitetehtaan fosforipäästön määrä. Venäjän duuman puhemies Sergei Naryshkin kehui marraskuussa vaalipuhematalla kotikaupunkinsa lannoitetehtästä hyväksi esimerkiksi onnistuneesta investoinnista. Voisiko hän pyytää tehtaan upporikasta omistajaa osallistumaan katastrofin selvittämiseen?

Marraskuussa Pietarissa pidetyssä Pohjoismaiden ja Venäjän NGO -foorumissa kävi ilmi, ettei kansalaisjärjestötoiminta ole vielä saanut ansaitsemaansa arvostusta Venäjällä. Kokous osoitti, miten vähän viranomaiset arvostavat kansalaisjärjestötoimintaa. Pohjoismaiden puolesta foorumin avannut Suomen eduskunnan puhemies olisi ansainnut rinnalleen duuman puhemiehen avustajaa korkeamman isäntämaan poliittisen edustajan.

Foorumin tulokset saivat Venäjän mediassa hyvin vähän huomiota. Raportissa käsiteltiin mm. Venäjän nykyisen ympäristöhallinnon nykyaikaistamista ja läpinäkyvyyden lisäämistä, Luoteis-Venäjän teollisuuden, kuntien ja suurmaatilojen ravinnepäästöjen ja vaarallisten aineiden käytön luotettavaa seurantaa ja Euroopan puoleisten valuma-alueiden kuntien jätevesilaitosten kunnostamista HELCOM:in suositusten tasolle.

Venäjän historiassa on esimerkkejä ympäristöheräämisistä. Sotakommunismen kurjistavien vuosien jälkeen Neuvostoliitossa oli pakko toteuttaa ns. uutta vapaampaa talouspolitiikkaa (NEP) vuosina 1921 -27. Se mahdollisti vahvan, mutta vähän tutkitun ympäristöliikkeen. Silloiset ekologiset julkaisut kelpaavat vieläkin malliksi. Stalin lopetti NEPin ja samalla ympäristöajattelun 60 vuodeksi.

Tshernobylin ydinvoimalaonnettomuus ja Gorbatshovin glasnost avasivat runsaan vuosikymmenen kestäneen kauden, jolloin ongelmia tuotiin esiin rehellisesti. Uusi herääminen voi tapahtua terveyshaittojen lisääntymisen ja kansainvälisen kilpailun takia. Maailman kauppajärjestön WTO:n jäsenyys avaa Venäjälle markkinoita, mutta pakottaa yritykset huolehtimaan ympäristöasioista.

Venäjä on hakenut OECD jäsenyyttä ja sen myötä se on joutunut jo tekemään selvityksen jätehuollostaan. Mahdollisesti ensi vuoden lopulla toteutuva jäsenyys toisi tullessaan uutta suhtautumista ympäristökysymyksiin.

Uskon, että on vain ajan kysymys milloin Venäjäkin herää ympäristöasioiden arvostamiseen. Pietarin kunniakansalainen Felix Karmazinov on jo näyttänyt hyvää esimerkkiä. Toivon, että Venäjällä oligarkit voisivat profiloitua ajamaan ympäristön hyvinvointia samaan tapaan kuin Suomessa Juha Nurminen (John Nurmisen Säätiö) ja Ilkka Herlin (Baltic Sea Agtion Group).

Pietarin tulevaisuus näyttää turvatulta. Se ei ole tuhoon tuomittu eikä se uppoa suomalaisen suohon – kuten runoilija Pushkinin luomassa ”Pietarin myytissä” ennustettiin. Pietari on viime vuonna valmistuneen tulvapadon ansiosta pelastettu ikuisiksi ajoiksi suurilta tulvatuhoilta. Kaupunki voi rauhassa kehittyä kuvernööri Poltavtsenkon hallinnon tavoitteiden mukaiseksi Euroopan ja maailman kulttuuripääkaupungiksi.

Kauko Jämsén
Päällikkö
Pietarin Turku-keskus
kauko.jamsen @ gmail.com

Haluatko PULLOPOSTIN sähköpostiisi?

Liity postituslistallemme: www.centrumbalticum.org/kolumni

Centrum Balticum

Vanha Suurtori 7

20500 Turku

puh. 020 775 1341

www.centrumbalticum.org

centrumbalticum@centrumbalticum.org